

I 310720

6/3

Gragn, Toma

Conversione in revolutie...

I
1663

TOMA DRAGU

~~BIBLIOTEC
Institutul de Istorie
Nr. 1663
1663~~

CONVERSIUNE și REVOLUȚIE

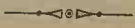
FOND
L. RADACEANU

Prețul Lei 10

✓

~~BIBLIOTECA
TOMA DRAGHI
11/1663~~

CONVERSIUNE și REVOLUȚIE

276935

11812/60

9229/67

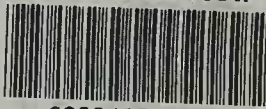
1224/16

FOND
L. RAUACEANU

Prețuri Lei 10

BIBLIOTECA CENTRALA UNIVERSITARA
BUCURESTI
COTA 4 310 720

B.C.U. Bucuresti

C20042790

540/09

In chestiunea conversiunii

— Scrisoare deschisă d-lui C. Argetoianu —

Imi iau îndrăsneala, Excelență, să vă răpesc din timp cu rândurile de față. E glasul unui contribuabil român, care se adresează unei inteligențe rare. E vorba de un intelectual al acestei țări, care a robit cinstit în profesiunea lui, o viață întreagă, îndeplinindu-și toate îndatoririle către colectivitatea ce se cheamă stat burghez, deși credința lui politică a fost și e socialistă.

Intelectualul care vă scrie a săvârșit o greșală însă — una gravă — în viață: a agonisit, printr'o muncă aspră, la bară, timp de 25 ani, o avere în bani, destul de însemnată, pe care, în loc s'o cheltuiască cu chiolhanuri, jocuri la noroc, automobile, călătorii în streinătate și femei, — a dat-o cu împrumut pe ipotecă.

Profesionistul acesta onest și-a plătit impozitele către stat cu sfințenie până la 1929. Chitanțele ce posedă sunt o dovadă evidentă. De atunci, meseria de avocat tânjind, iar debitorii săi neachitându-i nici din dobânzi, nici din capete, contribuabilul, semnatar al acestor rânduri, n'a mai putut plăti la fisc. El e azi dator zeci de mii de lei la stat; o datorie care din pricina dobânzilor crește mereu, ca pâinea în cuptor. Dacă mai puneti că el are și percepția respectivă la doi pași de locuința-i, și că, din această

cauză, primește aproape zilnic vizita unui domn agent, vă puteți închipui că viața lui a devenit un chin.

Intr'un cuvânt, mă amenință toba, Excelență. Știu că pentru Excelența Voastră, a bate toba la ușa unui contribuabil e „a-i face puțină muzică pe gratis“. Dar și aici sunt nenorocos. Ca muzică nu-mi place decât Beethoven, și toboșarii fiscului n'au ajuns, cred, până a ne zice la tobă și din Beethoven.

Ce să mă fac Excelență ?

Meseria de avocat, din lipsă de numerar, nu mai merge. Tânăr nu mai sunt ca s'o pot schimba cu alta mai rentabilă. Debitorii nu mă plătesc. Alte resurse nu am. Iar politica, destul de rentabilă încă și azi, îmi vine cu oticneală.

Cu ce să plătesc dajdiile către stat ?

Până acum am mai cârpit-o făcând datorii pe la bănci. Azi nu mai dă nici una bani cu împrumut, din cauza conversiunii.

Iar debitorii mei ipotecați râd de mine. În loc de dobândă, redusă sub ce legală, și de capital, în rate măcar, mă servesc cu tifle și cu discursuri săptămânale debitare la întruniri publice, unde sunt batjocoriți toți credito . Ba unul mă amenință, printr'o scrisoare, depusă de mine la parchet, că, dacă voi îndrăzni să'l execut, îmi va curma viața. Ei cer reducerea creanțelor la 20 la sută și eşalonarea plății capitalului, astfel redus, pe treizeci de ani. Un fel de scadență, cum vedeți, la Paștele cailor. Debitorii nu uită bine înțeles să felicite pe Excelența Voastră la întruniri și, prin delegați, acasă. Sunteți doar părintele conversiunii, pe care o vor și v'o cer și la orașe.

În asemenea condițiuni, abia mă încumet, Excelență, care sunteți și la Interne, să vă atrag luarea aminte asupra unei legi, ce n'a fost încă abolită :

Legea pentru apărarea liniștei și creditului țării, din 2 Aprilie 1930, care pedepsește cu închisoare corecțională dela 6 luni la 3 ani, pe toți câți „prin viu grai“ sau „prin scris“, „pricinuesc un pericol sau o turburare pentru creditul public și privat“.

Nu socotiți oare, că cei ce pălăvresc, săptămânal, în întruniri, aducând creditul public și privat la zero, ar trebui conduși, așa puțin, la Văcărești, ca să poată medita acolo mai în tihnă asupra problemelor ce agită ?

Flrește, eu fiind un om simplu, nespecialist într'ale economiei politice, nu mă pot măsura cu : Antoneștii, Isacii, Popeștii, Ioneștii și alții Georgești cari, cu toleranța Excelenței Voastre, pun la cale economia mondială, în întrunirile ce țin lanț în Capitală. Dar, așa naiv și nepregătit cum sunt, îmi veți permite să spun și eu un cuvânt într'o materie în care, cum vedeți, sunt interesat.

Intre debitor și creditor

Sunt un om muncitor, prob, și un contribuabil al țării mele. Mi-am dat banul muncit cu împrumut și n'am cămățărit pe nimeni. Pot să-mi țină mie debitorii limbajul: îți reducem creanțele la jumătate, și această jumătate înțelegem să-ți fie plătită în decurs de 30 de ani ?

Capitalul meu, strâns cu trudă, în atmosfera otrăvită a Palatului justiției din București, vărsat integral, fără dobândă — pentru că debitorii mei mi-au plătit, prin reținere, dobânda numai pe un an, iar de câțiva ani nu mi-au mai plătit nimic — poate fi redus la jumătate ?

Datornicii mei merită sacrificarea mea, protejați de o lege a execuțiilor silite, care face aproape imposibilă orice recuperare de creanță, ca să nu mai vorbesc de concordatul preventiv ?

Datornicii, cari au trăit și trăesc din belșug, cari au averi deghizate puse bine, să fie, oare, favorizați, iar omul muncitor și econom să fie jertfit ?

De ce, Excelență, să fie ocrotiți oamenii cari s'au împrumutat tocmai când încasau chirii grase la orașe, și 120.000 lei pe vagonul de grâu, la sate ? De ce să fie protejați oamenii care au risipit banii altora: cu automobile, pe care le schimbau de două ori pe an, cu mese copioase, cu palate pentru metrese, cu călătorii în străinătate, cu joc la bursă și în tripouri, cu actrițe pe care le scăldau în șampanie ?

De ce ?

De ce cei cari au trăit intens cu bani munciți de alții, să fie preferați ? E drept, e echitabil să se dea primă celor ce au risipit, pe nemuncite, averea muncită a altora ?

E drept ca, sub regimul proprietății individuale, să fie jertfite risipei, munca și economia individuală ?

A ! Creditorii ipotecari au cămătărit ? Da, creanțele acestora să fie revizuite, dobânzile enorme încasate, să fie recalulate. Dar, simultan, să se cerceteze și gestiunea celor ce tipă contra cămătarilor, ca să se vadă ce întrebuintare au dat ei sumelor împrumutate, ce îmbunătățiri au adus cu ele, proprietăților ipotecate și dacă se va dovedi că s'au lăsat să fie cămătăriți, ca să poată risipi, infructuos, să nu se reducă nimic: nici din dobânzi, nici din capitalurile împrumutate lor.

Așa cere buna dreptate și echitatea.

Bolșevism deghizat

Dacă nu voiți, Excelență, să se procedeze drept, lăsând să fie executați debitorii prin înlăturarea legii execuțiilor silite, o singură soluție se impune:

bolșevizarea averilor, de sus în jos, specifică țării noastre. Căci din punctul mort în care au ajuns relațiile dintre creditori și debitori, trebuie ieșit. Altminteri punctul mort va fi moartea sigură pentru particulari și pentru stat.

Nu este posibil, Excelență, să fie păstrată haina proprietății individuale, care să îmbrace fondul bolșevic. Coaja nu poate rămâne capitalistă peste miezul bolșevizat. Trebuie să pășiți, dacă urmăriți colectivizarea averii individuale dată cu împrumut, și la colectivizarea averii grevată de datorii.

Numai exproprierea, fără echivalent, în folos particular, a averii împrumutate, nu se poate. O colectivizare fără cealaltă, nu merge. Bunurile mobiliare împrumutate, banii, cât și bunurile imobiliare grevate de datorii trebuie să treacă, fatal, pe seama colectivității ce se cheamă stat. Ca să fie dreaptă, se impune ca măsura să fie egală. Ar fi un început de experiență de colectivizare, ori de etatizare, cum vreți s'o numiți, ce trebuie făcut.

Ar mai fi, poate, o soluție ca să fie evitată colectivizarea averii împrumutate și a celei grevate de datorii.

Ceeace lipsește — lucrul e de toți recunoscut — în România întregită, sunt banii. Țăranul, cu bunul lui simț, o spune tuturor: avem de toate, dar nu-s bani. Orășeanul de asemenea. Lumea toată țipă de lipsă de bani.

Evident, ne lipsesc cele 60 de miliarde monedă în circulație, necesare vieții normale a României întregite. În circulație avem, doar, o treime; și, din ea, două părți nu circulă, sunt la ciorap.

O țară în de toate bogată, n'are bani. De unde să-i ia?

Câteva întrebări naive

Excelența Voastră, după călătoria informativă din Occident, a spus-o: pe credite streine nu mai putem conta. Imprumuturi, așa dar, nu se mai pot face.

Deși faptul mă miră foarte, pentrucă, dacă suntem bogați, și bogați suntem, se știe: on ne prête qu'aux riches.

Ce fel de bogați suntem, dacă nu ne mai împrumută nimeni bani? Desigur, niște bogați sui generis, cu gospodărire, pardon, hoată.

Inflație nu putem face. Catastrofa generală ar veni, atunci, sigur. Dar o emisiune cu acoperire aur nu ar fi cu putință? Da, dar de unde să luăm aurul — acoperire? 500 de milioane s'au dus în Rusia. Minele noastre nu produc aur cât ne trebuie pentru acoperirea monedei fiduciare la care are drept țara, și prin numărul populației, și prin imensitatea bogățiilor ei de tot felul.

Uite, Excelență, îmi amintii de ceva. Anume: că avem o soră mare, mare de tot, în Apus, care are în pivnițele Băncii sale vre-o 75 de miliarde aur, care acoperă cu 67 la sută moneda sa — hârtie. Imi amintii, totodată, că această soră a noastră a garantat, în 1916, împreună cu Anglia, depozitarea aurului Băncii noastre Naționale (cele 500 milioane) în Rusia.

Ce ar fi, Excelență — o întrebare de naiv, firește — dacă sora noastră cea mare, fără să deplaseze un gram de aur din pivnițele băncii sale, ar garanta cele 40 de miliarde hârtie, ce trebuiesc emise ca să poată trăi țara noastră? Ce-ar fi dacă le-ar garanta temporar, până când, prin mijloace proprii, prin exploatarea bogățiilor sale, și prin extragerea a câte 10.000 kgr. aur anual din minele sale, țara noastră ar isbuti să strângă, în pivnițele Băncii Naționale, cantitatea de aur — acoperire a celor 40 de miliarde monedă hârtie?

Nu s'ar desăvârși, oare, astfel, stabilizarea mone-dei noastre, luată hotărât sub pavăza Franței?

Ce ar fi dacă, cu chipul acesta, statul și-ar plăti datoriile lăuntrice către furnizori, în sumă de vreo 12 miliarde? Ce ar fi dacă ar plăti și pe creditorii hipotecari, în loc să le exproprieze, fără echivalent. jumătate din creanțe? Ce ar fi dacă statul, garantat cu imobilele datoare, și substituindu-se creditorilor particulari, și-ar recupera, cu din venitul imobilelor, miliardele avansate?

Nu-i așa că s'ar iaviora economia națională a unui stat unde totul e de făcut, iar nu de refăcut, cum se spune curent? Nu-i așa că s'ar ajuta o țară, hără-zită de soartă la porțile civilizației europene, tocmai când marile puteri din Apus luară, în sfârșit, hotă-rârea să o ajute, și încă grabnic, ca țară dunăreană?

Poate că, prin sporirea circulației fiduciare, garan-tată, ar ieși din ascunziș și miliardele dosite de cei ce nu vor să pată ca deponenții băncilor căzute... Ban pe ban scoate.

Poate că sporirea normală a circulației fiduciare cu garanție aur, ar înlesni ca balanța noastră comer-cială să fie mereu favorabilă, iar nefericitul nostru budget mereu echilibrat, fără infometarea salariaților statului.

Poate că, prin stimulentele emisiunii garantate, nu a inflației, s'ar pune în valoare bogățiile imense ale solului și subsolului nostru, și am fi salvați.

Apoi, cine știe! poate că, extinzându-se controlul străin într'o țară în care noțiunea banului public e absentă, s'ar purcede și la sancțiuni contra prevari-catorilor de tot felul. Căci, o autopedepsire autoh-tonă, pe zi ce trece, se vedește tot mai imposibilă.

...Dar, mă întinsei mult, și pașii toboșarului fiscu-lui îi simt că se apropie...

(Publicat în „Adevărul“ din 13 Martie 1932)

Revoluția, după politiciani, și cea adevărată

Politicianii și Revoluția

Suntem, zice-se, în revoluție, nu în criză. Așa o afirmă cel puțin politicianii.

Unii spun că perioada actuală e „prerevoluționară”. Sunt cei cu mustul care fierbe. (Fierbe, pentru că pastrama care merge cu mustul — bietul producător de toate categoriile, e de mult uscat, de dăjdii și exploatare). Alții, doctorii — demagogi răsuflați, care, în ciuda rețetelor ce nu s'au învrednicit nici odată să le dea clienților, se cred chemați să doftoricească Țara — țipă fals că suntem deabinelea în „revoluție”. Apoi, ramoliții vârstei, specialiști înveterați în reprimarea sângeroasă și inutilă a revoltelor țărănești și a grevelor lucrătorilor flămânziți dela orașe, văd revoluția venind „de jos în sus”, adică tocmai de acolo unde au reprimat d-lor, crud, altă dată.

Până și primul ministru, un om onest și sincer, crede că ceea ce e acum „e chiar revoluția. E revoluția pe care o face fiecare din noi, ieșind din toată rutina, din toate prejudecățile, mergând pe drumul către o țară cu desăvârșire nouă”.

Să fie oare, așa? Să fim chiar în revoluție?

În realitate, cum vom vedea, e vorba de altceva decât de revoluția constatată de politicianii noștri.

Nimic mai firesc, însă, decât ca ei să se creadă într'o epocă de revoluție.

Politicianii se grăbesc să constate starea de revoluție care le convine, numai ca să gonească spectrul revoluției celeilalte : cea adevărată.

Socot definiția politicianului român știută.

Politicianul nostru, dinainte și de după război, e animalul vorace, fără meserie avuabilă, care prin meseria politicei se sustrage dela lupta onestă și dură pentru existență, prin muncă. E sugătoarea. cu mii de spețe și sub-spețe, eare trage din ugerul cu multiple țite al bugetului, veșnic împlinit din hărnicia producătorilor satelor și orașelor.

Cum n'ar proclama politicianul român că suntem în revoluție: când postul opoziției se veșnicește, când chiria cluburilor, unde se joacă cărți, e în res-tanță cu anii, când afacerile pe la Ministere nu mai merg, când cei „doi poli“ zvârliți — o spiriualul gest! — în incinta Camerei numai sunt -nici aceia în buzunar; când băncile (locul de refugiu al poli-ticianilor în opoziție) se prăbușesc, când viața largă cu metrese multe și ruinătoare, nu mai poate fi dusă, când proprietarii ce s'au împrumutat ca să aibă ce toca șefii partidelor de un singur om, sunt lichidați la Tribunalele de Notariat?

În asemenea situație, cum n'ar constata vedetele noastre politice că suntem în revoluție, în plină re-voluție?

Revoluția inbuibatilor

Rogu-vă, voi care munciți, fiecare în aspra voas-tră meserie, de dimineața până seara, care nu faceți politică (ua em muncitor și cinstit nu mai poate face

azi politică în țara românească), voi cari trăiți la sate, cari stați zilnic în atingere cu clasa laborioasă dela orașe, auzit-ați ceva despre revoluție, simțit-ați ceva?

Oamenii harnici din toate păturile noastre sociale muncesc, tac și inghit. Deși storși până la măduva măduvei, rabdă.

Țăranul, care din milostivenia repetată a pronei cerești are ce mânca, își vinde toate pe nimic. Lucrătorii orașelor, a căror curea, a ajuns, din strâns, la șiră, muncesc.

Mizeria și desbinarea înlătură aci orice posibilitate de cârteală și revoltă.

Imbuibații singuri sunt în ebulițiune.

E ceeace numesc politicianii noștri: revoluție.

Atât e de adevărat că omul se mișcă numai de sătul! Gândul revoltei nu vine când ghiorăie mațele de foame, Revoluția, cea dintre clasele sociale, adevărata, e concomitentă cu buna stare, cu lupta quasi-normală pentru viață. Când lupta pentru existență e anormală, la paroxism, nu e, nu poate fi revoluție. Foamea obligă la resemnare.

Ceeace numesc politicianii autohtoni revoluție, e pur și simplu ciorovăială, frecare între sătuli.

Aceasta e „pre-revoluția“, revoluția sadea, „plina revoluție“, de care ne vorbesc politicianii cluburilor falite.

De trei ani de când suntem în criză acută, cei ce se războesc sunt posesorii de capitaluri. Posesorii de bunuri mobiliare, în deosebi, se luptă, direct sau prin bănci, cu posesorii de bunuri imobiliare. Unii: pentru că nu-și pot recupera capitalurile și dobânzile inflaate, ceilalți: pentru că înțeleg să nu mai restituie ceeace au împrumutat și cheltuit în... trai, nineacă, cu banii altuia.

Nu e, așa dar, vorba de o luare de contact în

lupta dintre clase, de un aspect al luptei între bogați și săraci. E vorba de o luptă între bogați și bogați. *Burghezia se luptă între sine.*

Unii — creditorii — și-au dat cu împrumut banii câștigați, în general, fără muncă, ori cu o muncă inechivalentă cu rezultatul ei, însușit individual, (excepțiile le exclud); ceilalți, — debitorii — cei ce s'au îndatorat ca să trăiască bine, să risipească, nu ca să producă, înțeleg să păstreze proprietatea garanțiilor date contractual, înțeleg ca datoriile să fie abolite, ori asanate cu scadența la Sfântul-Așteaptă. Unii au împrumutat rezultatul lenei, ceilalții ar vrea să-și păstreze averea dobândită tot prin lene, după ce au irosit capitalurile ce li s'au împrumutat.

Obârșia capitalului — lenea — e la bază: și la împrumutător și la împrumutatul neplatnic.

Suntem, prin urmare, într'o fază de criză, de o anumită criză. În nici un caz într'o fază de revoluție.

Și criza aceasta, ca toate crizele, lucrul e arhiștiut, e de esența regimului capitalist individualist. De esența burgheziei.

Criza e parte organică a capitalismului individual.

Când regimul burghez nu va mai avea sbuciumări, nu va mai avea crize lăuntrice, abia atunci va miji revoluția, se va întrezări posibilitatea luptei violente între posesor capitalului — exploatare și posesorii brațelor — capital, între bogați și săraci Capitalismul își trage viața din crize și înlăturarea lor va fi semnalul revoluției.

Pentru că numai producătorii, promotori ai revoluției, vor fi în drept și în măsură să cerceteze obârșia capitalului individual, și să-l judece. Numai ei vor putea constata și sancționa adevărul că la obârșia capitalului stă nemunca, exploatarea, lămuresc: stă nemunca nu numai când capitalul e integral de această proveniență, ci și când e neechivalentă,

disproporție între munca individuală și produsul ei, însușit individual.

Numai astfel pusă problema, adică pe adevăratul ei teren, se va putea găsi și soluția crizei burgheze, botezată de politicianii noștri „revoluție“.

Soluția Crizei

Soluția ?

Stă în punerea la muncă a tuturor, aparținând oricărei clase, în punerea la muncă a oricărui invalid. Burghezia parazitară trebuie să învețe a se adapta la muncă. Ea trebuie să devie, din clasă exploatoare, clasă producătoare. Azi nu mai e cu putință să se impue masei să creeze bunuri pentru stăpânire individuală. Colectivitatea nu mai poate crea pentru individ. Individul trebuie să creeze pentru colectivitate.

O clasă nu mai poate produce pentru o altă clasă, ci toți inșii valizi ai tuturor claselor trebuie să producă pentru toate clasele pentru colectivitate. Individul valid cată să devie pivotul oricărei producțiuni.

Vremea tăierei de cupoane la hârtia ce azi nu mai e cotată la nici o bursă, la hârtia-lene, a trecut.

Capitalul-lene nu mai poate fi producător de veni .

Principiului economiei clasice : posed. deci trebuie să am venit, va trebui să-i ia locul norma : posed, fiindcă am muncit.

Formula : posed ca să explotez, va trebui înlocuită cu alta : posed ca să muncesc mai departe.

Dobânda nu mai poate fi legitimată de simpla existență a capitalului însușit individual, de simplul fapt că e însușit. Obârșia lui : munca, singură poate legitima un *oarecare venit*.

Numai când capitalul — lene, capitalul — exploatare va fi înlocuit cu capitalul — muncă proprie, el va putea fi generator de profit. Capitalul — muncă proprie va legitima o dobândă prin aceea că va fi un stimulent al muncii împrumutatului, un accesoriu al muncii acestuia. *Capitalul stimulator* va lua locul *capitalului exploator*. Capitalul va trebui să fie totdeauna *accesoriul* muncii, iar nu *principalul* lenei.

Regimul capitalist nu va putea apuca „pe drumul unor ere noi” decât năpârlind. Nu va putea dăinui decât transformându-se radical.

Noua organizare socială va ieși din limitarea capitalului individual la rezultatul muncii individuale. Tot ce va depăși rezultatul acestei munci va trebui să revie, fatal, colectivității. Da, știu, numai individul creează. Dar masa socială, stimulează. Stimulează prin numărul ei mereu crescând, prin necesitățile ei, mereu înmulțite, care cer a fi satisfăcute. În măsura în care stimulează, colectivitatea are drept la capitalurile create în afara sferei muncii individuale. Tot astfel, colectivitatea are drept la tot ce e produs al hazardului, al conjuncturilor naturale, economice, sociale. Tot ce depășește măsura muncii individuale creatoare, va trebui să treacă în colecto-
rul colectivității.

Familia, din perfectul cuib de paraziti al regimului burghez de azi, va trebui să devie nucleu de producători, de conducători, de gânditori. Căci a conduce e încă a produce. A gândi e încă a munci.

Dificultatea rezolvării problemei o cunosc, și e enormă. Ea stă în stabilirea raportului, echitabil și drept, între efortul individual, cantitativ și mai ales calitativ, și rezultatul lui. Un fel de pătrat al cercului în materie.

Aci stă dificultatea problemei, a revoluției ce va să vie.

Soluția unică stă, deci, în cuvântul unic: muncă. Stă în a da fiecăruia rodul, echivalentul muncii lui, și numai al muncii lui. *In introducerea etalonului-muncă.* În egalitatea prin muncă.

Capitalismul individualist ori se va adapta la această necesitate ineluctabilă, ori va pieri.

(Publicat în „Gazeta Tribunalului” din 20 Decembrie 1931).

VERIFICAT
2017

VERIFICAT
2007

